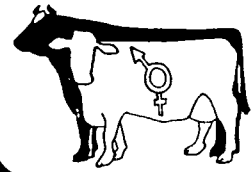

טיפוח פוריות

חישוב הערכים הגנטיים באוקטובר 2000: מספרים, עובדות ופירושים

דניאל הוכמן – שה"מ, המחלקה לבקר

לעגלות. סדק הוא יצרן חלבון בחסד (הפרש חזוי של 24.5 ק"ג!) ובתכונה חשובה זאת מסתכל על כל מתחריו (הרחוקים ממנו) מגבוה.

בין הפרים שמתבססים יפה בחלק העליון של לוח:

גבון (בן ג'בוט, ההולנדי) הוא פר מאוזן מאד: די ריכוזי ובאותו הזמן בסדר בחלב, עם חולשות קלות בתכונות שיפוט, אבל תאים סומטיים די גבוהים ופוריות בנות קצת נמוכה.

אבשה (בן אקסטרא) מחזיק מעמד כבר יותר חלבי ובעל ריכוזיות בינונית, מרשים בתכונות שיפוט, סביר בתאים סומטיים ובפוריות בנות. זה פר מאוזן בהחלט, סביר בכל ואפילו מעולה בשיפוט.

מסול (בן מסקוט) בעל תכונות יותר מאוזנות: ניטראלי בחלב, סביר במוצקים, נמוך באופן קיצוני בתאים סומטיים, טוב להזרעת עגלות ובעל שיפוט מחמיא מאד.

קפל (בן קפטון) ממשיך להצטיין בתור פר חזק במוצקים אך בעייתי בתכונות שיפוט ובתמותה בהמלטת עגלות, וציבור הרפתניים מעניש את בנותיו: 119 - ימים בהשרדות.

מעניין לציין שפרט לסדק (בן סינבד) כל יתר פרי הלוח הם בניים לפרי חו"ל (!) וזאת כתוצאה ממדיניות טיפוח ששמה לה כמטרה שיפור במוצקי החלב ובתכונות שיפוט.

שינוי בקו הבסיס הגנטי

במבחן אוקטובר 2000 נעשתה התאמה של קו הבסיס הגנטי. כעת, קו הבסיס מוגדר לפי הערכים הגנטיים הממוצעים של פרות ילידות 1995. ההפרש בין הבסיס הנוכחי לבסיס הקודם מבטא את ההתקדמות הגנטית שהתרחשה ב-5 שנים אלה. אצל הפרים נהוג להציג את ההפרש החזוי שהוא מחצית מן הערך הגנטי. השינויים של קו הבסיס גרמו לתזוזות הבאות בהפרשים החזויים לתכונות השונות:

-30	חלב, ק"ג
-6.6	שומן, ק"ג
-6.4	חלבון, ק"ג
-0.06	שומן, %
-0.055	חלבון, %
-0.054	סת"ס

כאשר מציבים ערכים אלה בונסחת חמ"מ הטיפוח PD96 מקבלים שבבמוצע אצל פרי הלוח תחול הפחתה בסדר גודל של 241 ק"ג. יש להזכיר שהפר נשאר כפי שהוא. רק האופן שבו אנו מבטאים את ערכו הטיפוחי השתנה... רק מה? כעת, עם החישוב חדש של הערכים הגנטיים, חלק מן השינויים שנראה בלוח הפרים יהיו כתוצאה מהערכה חדשה של טיבם הגנטי וחלק אחר כתוצאה מהשינוי בקו הבסיס.

לוח הפרים החדש – פרים נבחרים

סדק ממשיך להוביל את הלוח. הוא מצטיין בהמון חלב, מוצקים ותאים סומטיים בינוניים, תכונות שיפוט מעל לסבירות ואפילו מתאים

קפיצות ונפילות

נעבור עכשיו, ברוח האולימפיאדה, למדוד קפיצות ונפילות.

בחרתי לצמצם את המבחן ל-100 הפרים הראשונים בחמ"מ (PD96). להלן 10 הבולטים:

קפיצות		ידידות	
הפר	הבדל	הפר	הבדל
ב־PD96		ב־PD96	
דאמסל	341	מגף	-193
גומו	157	קוטב	-180
דנטה	154	בוילר	-171
מאוונטן	140	בול	-162
דמיון	129	צלע	-85
לילאק	129	וונדר	-63
רגע	121	פורץ	-27
מידאו	107	גופי	-25
קאש	102	חוצב	-22
מסול	91	מזר	-19

בין הפרים המשתפרים יש לנו ייצוג מכובד לשחקני חיזוק מחו"ל. דאמסל, שעבר מ-145 ל-278 רשומות, נתן קפיצה אדירה של 341 ק"ג חמ"מ, שינוי לא רגיל בהקפנו. בין הפרים המקומיים, גומו (בן הפר ההולנדי ג'בוט) יופיע בלוח כפר הולנדי טיפוסי: מעט חלב (-333) וריכוזי מאד: הפרש חזוי של 0.13 ב־% שומן ו-0.17 ב־% חלבון.

דאמסל, פר הולנדי מקו דם אמריקאי שכבר מת, עם 278 בנות בארץ, שווה מספר מילים (וגם הרבה יותר): לזכותו הפרש חזוי של 627 ק"ג חמ"מ (0.17 ב־% שומן, 0.18 ב־% חלבון, 0.03 — בלרת"ס) ושיפוט כדלהלן (קחו נשימה ארוכה):

ציון כללי: 124
עטין כללי: 119
עומק עטין: 112
רגלים: 117

בין הפרים שירדו, בנוסף לקוטב, מגף ובוילר צריך לציין את בול שעבר מ-182 רשומות באפריל ל-871 רשומות באוקטובר (!), ז"א שגם הוא מושפע מבנות הגל השני.

הפר	חישוב אוקטובר (PD96) חמ"מ		חישוב אפריל (PD96) חמ"מ	
	בסיס ישן	בסיס ישן	הפרש	הפרש
סדק	1023	941	82	
סידון	949	862	87	
גבון	793	801	-8	
אבשה	736	690	46	
קפל	701	659	42	
מועד	680	624	56	
גופי	668	693	-25	
קוטב	659	839	-180	
קפה	646	639	7	
קייזר	596	607	-11	
צלע	592	677	-85	
מגף	476	669	-193	
בוילר	507	678	-171	
מסול	717	636	81	
פורץ	533	560	-27	
פציל	557	553	4	

תזוזות בצמרת

איזה שינויים היו בערכי פרי הלוח בין חישוב אפריל 2000 והחישוב הנוכחי? כדי לערוך את ההשוואה נציג את תוצאות אוקטובר בבסיס הישן.

הפעם היו תנודות מעבר למה שהיינו רגילים לראות: קוטב, מגף ובוילר ירדו באופן משמעותי. נראה שקוטב הוכנס ללוח אפריל באופן מזורז מדי, כאשר היו לו רק 28 בנות (71% הישנות). כעת, עם 84 רשומות, איבד גובה אבל עוד כוחו מספיק לו כדי לשמור על מקום בלוח. מגף (שעבר מ-124 ל-234 רשומות) ירד חזק בחלב (ולכן בק"ג שומן ובק"ג חלבון) ועלה בתאים הסומטיים שהוא מוריש, ושינויים אלה גרמו לו לירידה חזקה (מדי) בחמ"מ הטיפוח שלו. בוילר התחיל לקבל נתונים מבנות הגל השני מצב שלעתים גורם ירידה באומדנים שחושבו על סמך הבנות הראשונות. יש לקוות שיתאושש בהמשך. דוקא פרי הצמרת (סדק וסידון ו"ל) קפצו לכיוון חיובי. סדק ביסס את מעמדו בלוח. בין 100 הפרים הראשונים בחמ"מ (PD96) השינוי הממוצע, לעומת חישוב אפריל, היה של 48 ק"ג חמ"מ (סטיית תקן של 57 ק"ג).

מבחן אוקטובר 2000: סוגי פרים

להלן סקירה קצרה של המבחן החדש ואיך הוא השפיע על סוגי הפרים השונים: פרים נבחנים, פרים נבחנים חדשים, נבחנים עם בנות הגל השני, פרים צעירים מבטיחים ופרי חו"ל.

(א) פרים נבחנים כבר נסקרו לעיל.

(ב) פרים נבחנים חדשים הם אלה שבפעם הראשונה קיבלו אומדן גנטי, על סמך נתוני בנותיהם. התוצאות מובאות בטבלה הבאה.

שם הפר	אב הפר	חמ"מ P196	הפרש חזוי לסת"ס	חמ"מ P191	רשומות מס' מש'
רבמג	רבמבה	440	0.25	514	132
רגיל	רבן	399	-0.24	328	48
סינדי	סינבד	399	0.15	444	49
גיס	ג'פרי	375	0.57	547	68
צליין	צלסיוס	373	0.16	422	89
צלע	צלסיוס	354	0.36	461	104
סופי	סניבוי	327	0.19	385	151
טבח	טבע	273	0.01	276	101
גורף	ג'בוט	260	0.18	315	20
צפל	ג'בוט	243	0.18	298	58
גיבוש	ג'בוט	239	0.41	362	66
סבוי	סניבוי	231	0.35	336	30
נוריס	נורדקף	230	0.37	342	96
סבן	סינבד	208	0.31	301	98

הפעם הפרים הנבחנים החדשים לא הביאו בשורות מרעישות: אין ביניהם מצטיינים ממש, וחבל. זאת על אף הייחוס הרב של רובם (4 בני ג'בוט, 2 בני צלסיוס וכו'), ואולי בגלל כך... שימו לב להפרש החזוי לתאים סומטיים של מרביתם, עוד לא יודעים מה קורה לנו בנושא זה עם פרי חו"ל, אבל באופן די עקבי מעלים לנו את מפלס הסומטיים! גיס (בן ג'פרי), לולא ההפרש החזוי לסת"ס שחושב לו היה עולה לצמרת הלוח. אבל, תראו מה הוא מוריש: 0.57, היינו כמעט 200,000 תאים סומטיים. אגב, רבמג מת, לצערנו. בכל זאת, כמה מן הפרים הנבחנים החדשים ייכנסו לתחתית

הלוח: רגיל, צליין, גומז. גופי ופליז מחזיקים מעמד יפה ושומרים על הפרש חזוי יציב מאד. לעומתם, מגף, בול ובוילר ספגו נסיגה באומדנים. נקווה שככל שימשיכו להגיע נתונים יחזרו על עצמם.

(ג) פרים צעירים מבטיחים

פרים אלה צעירים ואין להם עדיין בנות מניבות. הם נבחרו על פי ערך גנטי שמחושב על סמך ההורים שלהם. בטבלה הבאה מובאים הפרים הצעירים שנבחרו הפעם כדי להופיע בלוח.

הפר	אב הפר	חמ"מ ק"ג	חלב ק"ג	שומן %	חלבון %	רת"ס	ציון כללי
דליה	דאמסל	568	161	-0.02	0.03	-0.16	115
מרסיה	מרקה	514	-23	0.14	0.11	-0.08	103
דרדר	דאמסל	507	6	0.12	0.10	-0.12	119
מידן	מידאו	495	85	0.11	0.09	0.01	111
רוס	לילי	485	99	0.12	0.06	-0.14	105

צפל הן ממש בתחילת תחלובתן ולכן נביא את אומדני הפר במבחן הבא. להלן, נתוני סבן: לעת עתה (98 בנות ו-226 ימי חליבה בממוצע) סבן נמצא 167 ק"ג חמ"מ מתחת לערך על פי הוריו.

ובכן, הפעם יתקבלו נתונים ראשונים, על סמך ביצוע בנותיהן, של שני פרים שהופיעו בלוח כמבטיחים: סבן וצפל (בנוסף לקפל וקוטב וגבון אליהם כבר התייחסנו בעבר). בנות

הפר	חמ"מ 96	חלב, ק"ג	שומן, %	חלבון, %
סבן לפי הוריו	375	259	0.04	0.03
לפי בנותיו	208	129	0.11	0.03

כבר הרחבנו את הדיבור בעבר על כך שרוב הפרים מצטיינים באחוזי מוצקים ובתכונות שיפוט, וזאת היתה הסיבה להבאתם ארצה. יחד עם זאת, רובם מעלים תאים סומטיים באופן ניכר. נראה שבגלל סיבה זאת לרוב בנות פרי חו"ל יש חיים יצרניים קצרים יותר. בכל זאת, אנו מתחילים לראות קבוצה של פרי חו"ל שעל סמך נתונים של בנות מקומיות מגיעים לחמ"מ טיפוח גבוה מאד: לילאק (ריכוזי באופן יוצא דופן), קפטן, דאמסל ומידאו (בעלי תכונות מאוזנות מאד).

כל הפרים המבטיחים הם בנים של פרים הולנדיים. חשוב לציין של **דאמסל** יש כבר מבחן מקומי ולאור מה שמסתמן, בניו אמורים להיות הבטחה מעולה. אבל גם היתר: מוצקים גבוהים, תאים סומטיים נמוכים ושיפוט מעולה. מה עוד צריך לבקש? נקווה שזה יתגשם.

ד) פרי חו"ל עם מבחן מקומי

במבחן הנוכחי נוסף רק ג'פרי (50 רשומות). בטבלה הבאה פרי חו"ל שהיו בשימוש בשנים האחרונות ושיש להם הישגות גדולה מ-75%.

הפר	רשומות PD 91	PD 96	חלב	ח"ח שומן ק"ג %	ח"ח חלבון ק"ג %	ח"ח סח"ס	עטין כללי	הישרדות
לילאק	105	684	-467	26.2	11.1	0.14	107	40
קפטן	82	646	197	14.9	17.4	0.03	105	-96
דאמסל	278	619	-172	12.7	14.1	-0.03	119	68
מידאו	187	517	-111	5.3	13.0	0.00	108	-12
סופרים	168	458	380	16.8	13.0	0.04	112	110
קאי	146	287	-360	5.4	4.4	-0.12	103	24
ג'סמרק	145	274	-205	12.6	3.9	-0.09	107	-107
גנון	239	351	45	27.1	5.4	0.19	102	-53
ג'בוט	44	394	-355	8.6	6.9	0.37	113	50
סקאוט	234	304	-704	17.4	0.0	0.11	108	-53
מריל	188	268	234	6.2	8.4	0.19	109	5
סיבוי	138	380	-206	-0.7	9.4	0.59	110	-134
ג'פרי	50	371	-695	9.5	3.4	0.65	107	-127
וודהוב	226	4	-913	-8.9	-5.4	-0.39	104	-36
רבמבה	109	100	-553	13.2	-3.9	-0.06	106	-39
נורדקפ	263	60	-259	-2.7	0.2	0.08	98	-146

